

Hur rör sig unga över kommun- gränserna i Stockholms län?

RAPPORT 2017-09-28

fskf

Föreningen storstockholms kultur- och fritidschefer

 Kulturförvaltningen
STOCKHOLMS LÄNS LANDSTING

Innehåll

Bakgrund och syfte.....	3
Sammanfattning.....	4
Om mätningarna	5
Hur många unga finns det i länet?.....	5
Att resa i länet	5
Alla reser inte	5
Vilka grupper har mätts i flödesstudien?	5
Vilka har inte mätts som också kan antas åka frekvent över kommungränserna?.....	5
Socioekonomiska faktorer är inte invägda	6
Felkällor	6
Om siffrorna och hur de är hämtade	6
Stockholms läns befolkning	7
Övergripande resultat	8
Unga som går i skola i annan kommun i Stockholms län	9
Unga som har en förälder i en annan kommun	12
Unga som deltar i idrottsförening i en annan kommun i Stockholms län.....	14
Unga som deltar i kommunal kulturskola i en annan kommun	17
Nationella mål och lagar	17
Slutord	18
Källhänvisningar	19

Bakgrund och syfte

Rapporten är en del av det treåriga projektet och utvecklingsatsningen *Regionalt utvecklad kulturskola och regionalt utvecklad tillgång till idrottsanläggningar*, som drivs av kultur- och fritidsförvaltningarna i ett stort antal av Stockholms läns kommuner och Kulturförvaltningen vid Stockholms läns landsting i samarbete med Stockholmsidrotten. Projektet samordnas av FSKF (Föreningen Storstockholms kultur- och fritidschefer).

Innan projektet startade antog initiativtagarna att antalet unga som åker över kommungränserna i Stockholms län är stort. Det har dock inte tidigare gjorts någon mer samlad studie av hur flödena faktiskt ser ut i länet.

Rapporten beskriver hur unga i Stockholms län genom den ökade geografiska rörligheten åker över kommungränserna i länet för att gå i skola, av familjeskäl eller för att delta i aktiviteter på fritiden.

Syfte:

Att verifiera hur de flöden som är möjliga och rimliga att mäta faktiskt ser ut.

Sammanfattning

Varje år avsätter länets kommuner stora resurser till fritidsaktiviteter för barn och unga. Veldig många tar också del av detta utbud. De flesta deltar i aktiviteter i sin hemkommun, det vill säga den kommun de är mantalsskrivna i. Detta eftersom kommunernas regelverk är konstruerade så att det finns olika hinder för att delta i aktiviteter i en annan kommun än där man är skriven. Samma regler gäller även de unga som kanske har en närstående som bor i en annan kommun i länet eller de som går i skola i en annan kommun än där de är skrivna.

Ingen av kommunerna i länet har ett heltäckande utbud inom idrott eller kulturskola, inte ens de största. Det vore heller inte god ekonomisk hushållning att försöka ha alla sorts verksamheter i varje kommun. Om kommunerna istället samverkar kring verksamheter som har färre antal utövare eller kring större specialanläggningar som inte rimligtvis kan finnas i varje kommun kan utbudet öka samtidigt som den ekonomiska effektiviteten blir bättre. Kommunerna i

länet är olika starka på olika områden, inte minst av geografiska skäl, och kan tillsammans göra stor nytta för varandra.

Eftersom utbudet inte är heltäckande i kommunerna och eftersom en stor grupp unga åker över gränserna för att till exempel gå i skola finns det redan idag skäl för många unga att delta i och åka till aktiviteter på fritiden i en annan kommun än där de är skrivna.

Som vi kommer att se i denna rapport åker en stor del av den yngre delen av befolkningen frekvent över kommungränserna i länet. Rapporten visar att det finns skäl för att genom regional samverkan skapa ett effektivt utbud som bidrar till att fler kan delta i det de vill där de vill och där det passar dem bäst.

Rapporten fokuserar på åldrarna 6–19 år, de åldrar som utgör ”skolåldern”. Det finns cirka 365 000 i åldrarna 6–19 år i Stockholms län. Av dem åker cirka 120 000 frekvent över kommungränserna av de anledningar som vi kunnat mäta. Se vidare längre fram i rapporten.

Om mätningarna

Hur många unga finns det i länet?

Stockholms län har en ung befolkning. Länsstyrelsen skriver att regionen har en ovanligt stor andel personer 0–19 år. Det är över en halv miljon barn och unga 0–19 år som växer upp i länet, 541 979 individer 2016–12–31. De senaste tre åren har gruppen ökar med nästan 5 % och år 2020 antas gruppen att vara fler än 600 000. Se diagram längre fram.

Att resa i länet

Stockholms län har jämfört med många andra län väldigt goda kommunikationer vilket underlättar för att barn och unga ska kunna delta i olika fritidsaktiviteter. Ett utbyggt pendeltågsnät gör det möjligt att snabbt röra sig över långa avstånd. Tunnelbanenätet, annan spårbunden trafik och bussar trafikerar Stockholms stad och de närmast liggande kommunerna där över 50 % av länets befolkning bor medan det är pendeltåg eller bussar som servar det stora flertalet kommuner i länet. Det innebär att barn och unga i länet har förhållandevis goda förutsättningar att kunna förflytta sig över kommungränser.

Hur barn och unga reser till sina fritidsverksamheter vet vi inte, men sannolikt är det många föräldrar som skjutsar barnen medan andra åker med kommunala färdmedel och ett mindre antal med färdtjänst. Barn och unga med funktionsnedsättning som deltar i en anpassad fritidsverksamhet är ofta mer vana än andra barn att resa långt för att träffa sina kompisar.

Alla reser inte

En grundläggande förutsättning för att kunna ta del av de goda kommunikationerna är ett SL-kort. För den som är under 20 år finns skolbiljetter att köpa terminsvis. De barn som bor långt från sin skola är däremot berättigade till kostnadsfria skolkort. Dessa kort gäller vardagar till kl. 19.00. För att kunna resa efter kl. 19.00 och på helger och lov behövs en så kallad *fritidsbiljett*. Fritidsbiljetten kostar 720 kr för 120 dagar eller cirka 2 160 kr per år. Det kan därför vara svårt för vissa barn

som växer upp i socioekonomiskt svagare omständigheter att resa på fritiden. Somliga familjer har kanske inte möjlighet att köpa fritidskort på SL och har kanske heller inte tillgång till bil så barnet kan få skjuts.

Färdtjänsten är viktig för de barn och unga med funktionsnedsättning som behöver sådan hjälp. De barn och unga med funktionsnedsättning som använder färdtjänst betalar 74 kronor per påbörjade 30 kilometer. Den som är under 20 år har ett högkostnadsskydd vid 550 kronor per månad.

Vilka grupper har mätts i flödesstudien?

Rapporten har fokuserat på följande åldersgrupper och målgrupper:

Barn och unga i åldern 6-19 år som åker till

- skola i annan kommun. Det är en grupp som nästan dagligen reser över kommungränserna.
- förälder i annan kommun. Det som särskilt har mätts är de unga som har en av *föräldrarna boende i en annan kommun i Stockholms län* än den kommun där barnet är mantalsskrivet.
- fritidsaktivitet i annan kommun. Det som har mätts är *medlemskap i idrottsförening* i annan kommun samt deltagande i verksamhet i *kommunal kulturskola* i annan kommun.

Vilka har *inte* mätts som också kan antas åka frekvent över kommungränserna?

Det finns andra anledningar till resande över kommungränserna som inte har kunnat mätas:

- De som ofta vistas hos *annan* släkting/närstående än förälder: mormor, morfar, farmor, farfar eller andra nära relationer.
- De som har nära vänner i en annan kommun i länet och av den anledningen ofta åker över gränserna.
- De som deltar i *privat* driven kulturskola eller motsvarande i en annan kommun i länet.
- De som deltar i *annan* regelbunden kulturaktivitet på fritiden utanför sin hemkommun som inte är kulturskola. Mätningen omfattar till exempel inte

dansskolor, kulturföreningar och teaterföreningar, eftersom det inte finns något samlat aktivitetsregister bland sådana föreningar.

- De som deltar i studieförbundsdriven bildnings- och kulturverksamhet av olika slag.
- De som deltar i eller ägnar sig åt en idrotts- eller friluftaktivitet som inte är föreningsanordnad med LOK-stöd och därför inte blir rapporterad i de system vi använt oss av. Det kan till exempel vara användande av spår, leder och friluftsområden. Bruk av sjö och hav, besök på skidanläggningar av olika slag eller oorganiserat bruk av andra anläggningar. Ytterligare exempel på idrottsaktiviteter som sällan är organiserade och som görs regionalt eller delregionalt är till exempel skateboard, privata idrottsakademier, parkour, egenorganiserad cykling med mera. Spontana aktiviteter utanför hemkommunen är alltså inte mätta i den här rapporten.
- Några av flödesgrupperna går in i varandra. Samma individ kan till exempel både ha en förälder i en annan kommun än hen är mantalsskriven och också gå i skola i samma kommun. Det betyder att samma individ kan förekomma i flera av delmätningarna.
- Det kan också falla sig naturligt för vissa unga att delta i fritidsaktiviteter i samma kommun som de går i skola även om de är mantalsskrivna i en annan kommun. I det fallet förekommer också samma individ i två av delmätningarna.
- Det förekommer å andra sidan också att en individ bor och är mantalsskriven i en kommun, har en förälder i en annan kommun och går i skola eller deltar i aktivitet på fritiden i en tredje kommun. En sådan individ har mer än en anledning att resa ofta över kommungränserna.
- Eftersom insamlandet har tagit cirka 7 månader så har länets befolkning och olika urval av den hunnit förändra sig. Därför ska man vara mycket försiktig med att tolka procentangivelser som exakta. Procentangivelser är också bara *bilder av flöden*.
- Observera att kommunernas befolkningsstorlek skiljer sig markant från varandra varför staplarna i diagrammen inte på ett bra sätt kan jämföras med varandra. Staplarna är egentligen *enskilda bilder* av flöden.

Socioekonomiska faktorer är inte invägda

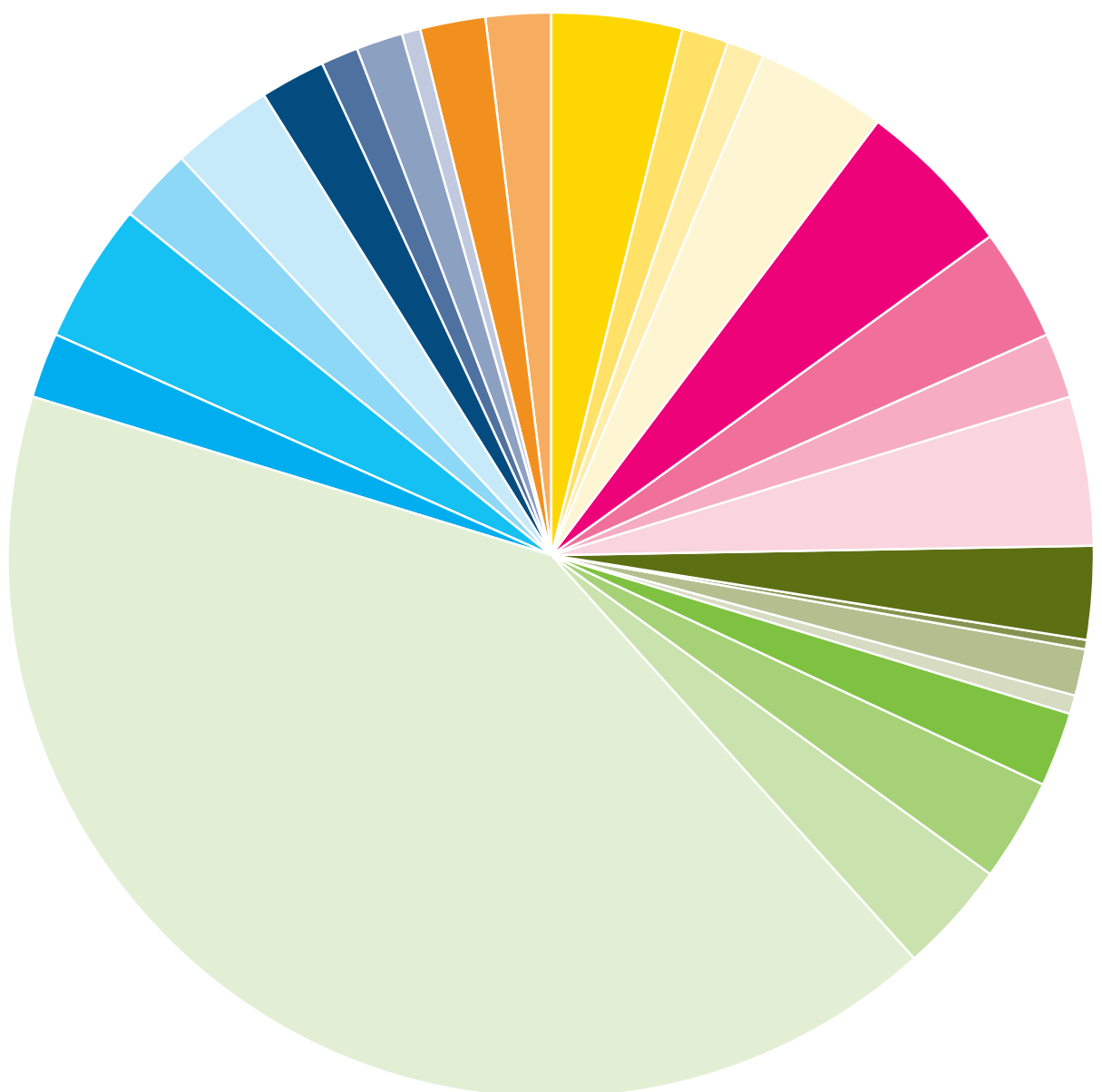
Rapporten har inte mätt flöden utifrån socioekonomiska aspekter. Det har inte skett någon samkörning utifrån faktorer som familjernas inkomstnivå eller utbildningsnivå. Rapporten ger helt enkelt bilder av de som flödar ofta. Det finns dock anledning att anta att de unga som åker mycket över gränserna kommer från familjer som har råd att låta sina barn resa på fritiden.

Felkällor

Som i alla mätningar finns det felkällor. De kända felkällorna redovisas i respektive delmätning för att tydliggöra dem.

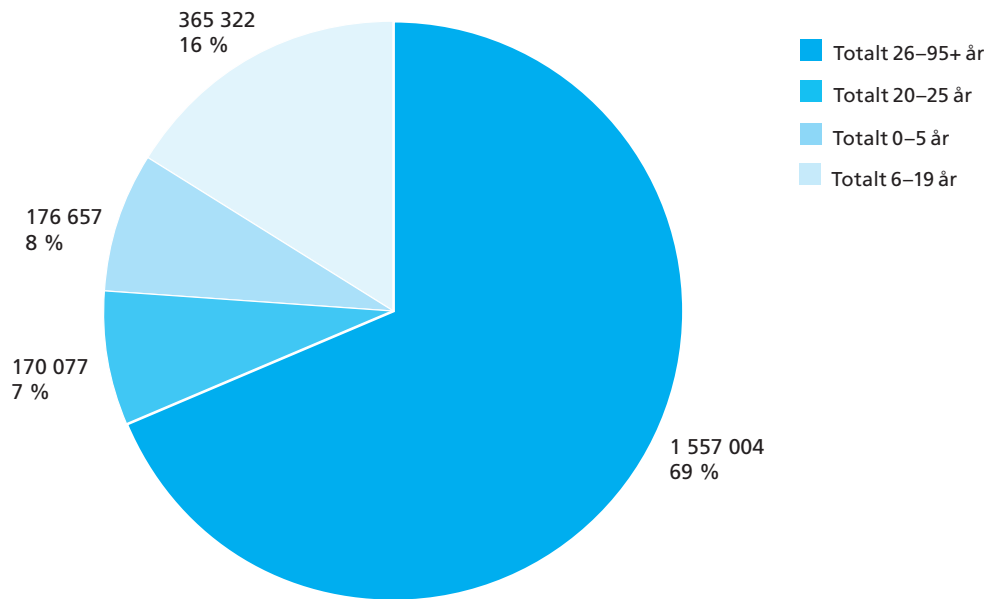
Om siffrorna och hur de är hämtade

- I respektive delmätning redovisas var siffrorna kommer ifrån.
- Alla siffror är mer eller mindre ”ögonblicksbilder”. Förhållandena varierar från månad till månad och ibland från vecka till vecka.
- Alla mätningar som är sammanställda är avidentifierade av integritetsskäl.
- Rapporten beskriver kommunernas *utflöden*. I många fall motsvaras en kommuns *utflöde* av ett lika stort eller nästan lika stort *inflöde*.

STOCKHOLMS LÄNS BEFOLKNING: Befolkningsfördelning mellan Stockholms läns kommuner 2016-12-31 (avrundat).

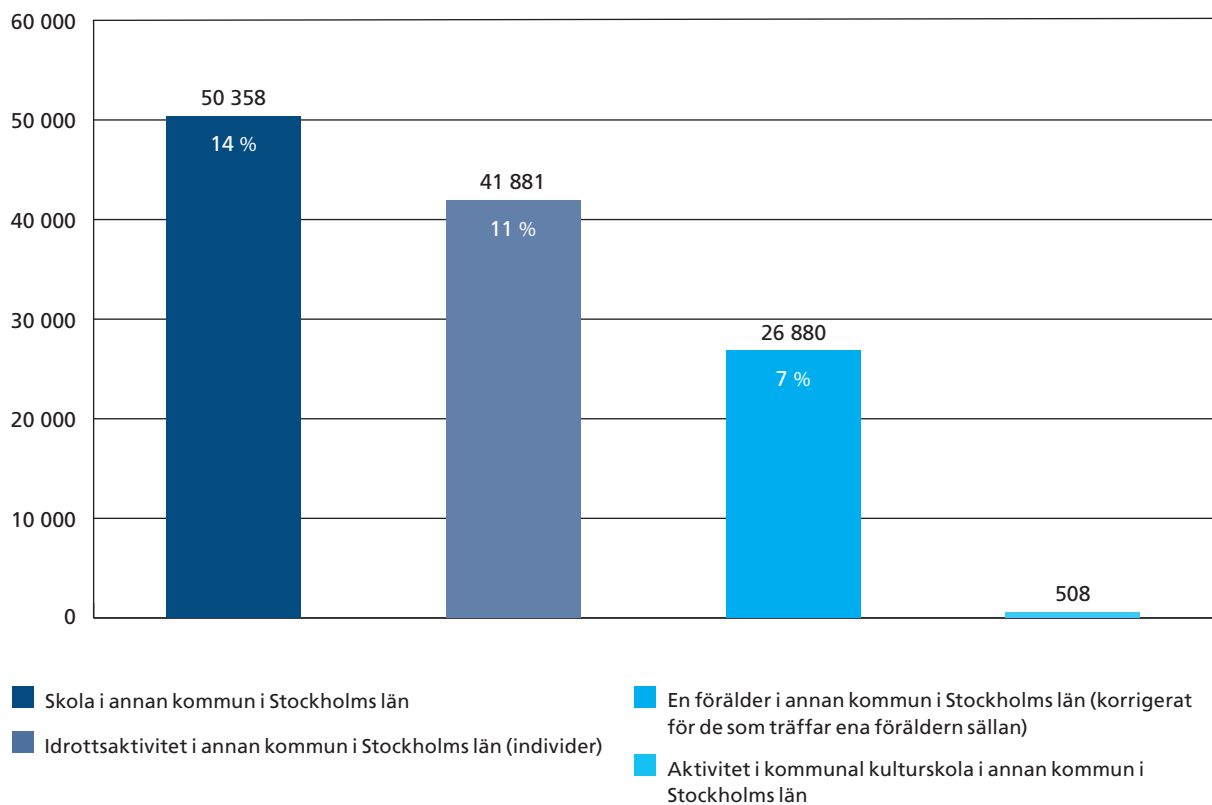
Botkyrka 4 %	Danderyd 1 %	Ekerö 1 %	Haninge 4 %	Huddinge 5 %	Järfälla 3 %
Lidingö 2 %	Nacka 4 %	Norrtälje 3 %	Nykvarn 0,4 %	Nynäshamn 1 %	Salem 1 %
Sigtuna 2 %	Sollentuna 3 %	Solna 3 %	Stockholm 41 %	Sundbyberg 2 %	Södertälje 4 %
Tyresö 2 %	Täby 3 %	Upplands Väsby 2 %	Upplands-Bro 1 %	Vallentuna 1 %	Vaxholm 1 %
Värmdö 2 %	Österåker 2 %				

Befolkningsfördelning bland olika åldersgrupper i Stockholms län 2016-12-31 (2 269 060 invånare)

Övergripande resultat

Antalet och andelen unga 6-19 år i Stockholms län som har anledning att frekvent åka över kommungränserna av de skäl som mätts i rapporten

Nästan 120 000 av alla cirka 365 000 i åldrarna 6–19 år har alltså anledning att ofta korsa kommungränserna medan 245 000 verkar ha mer av sina vardagliga aktiviteter i hemkommunen. De olika delmätningarna redovisas längre ned i rapporten.

Ett antal av dessa individer kan förekomma i flera av delmätningarna och kan därför komma att räknas dubbelt, men å andra sidan finns det ett avsevärt antal individer som korsar gränserna frekvent av sådana anledningar som inte kunnat mätas. Det totala antalet individer som frekvent korsar gränserna inklusive de som inte har kunnat mätas kan estimeras till någonstans mellan 110 000 och 130 000 individer i åldrarna 6–19 år.

Felkällor och begränsningar för de samlade flödena

1. Antalet individer som flödar av familjeskäl är korrigerat utifrån SCB:s uppskattning, som bygger på undersökningar om levnadsförhållanden, att cirka 12 % av de som har en förälder på annat håll träffar denna förälder högst en gång i månaden. Alla andra unga i den gruppen träffar alltså sin andra förälder mer frekvent. I diagrammet ovan är en korrigering gjord för detta.
2. Hur många av dessa flödande individer som förekommer i flera av delmätningarna har inte mätts. Det har inte varit möjligt att göra en samkörning och frågan är om det ens vore lämpligt att göra, av integritetsskäl.
3. Rapporten ger inga uppmätta siffror av hur många unga som åker över kommungränserna av andra skäl än de som mätts, till exempel till andra närstående eller till aktiviteter som inte kunnat mätas (se längre fram i rapporten).

Unga som går i skola i annan kommun i Stockholms län

Var kommer siffrorna från?

- För åldrarna 6–15 år har skolförvaltningarna i länets alla kommuner tillfrågats. 5 av de 26 kommunerna har inte kunnat rapportera siffror uppdelade per kommun som eleverna åker till. Det gäller Danderyd, Haninge, Nykvarn, Sigtuna och Tyresö. För de kommunerna har istället Skolverkets något mindre detaljerade flödessiffror använts. Kommunerna har ombetts att lämna siffror uppdelade i åldrarna 6–11 och 12–15 år.

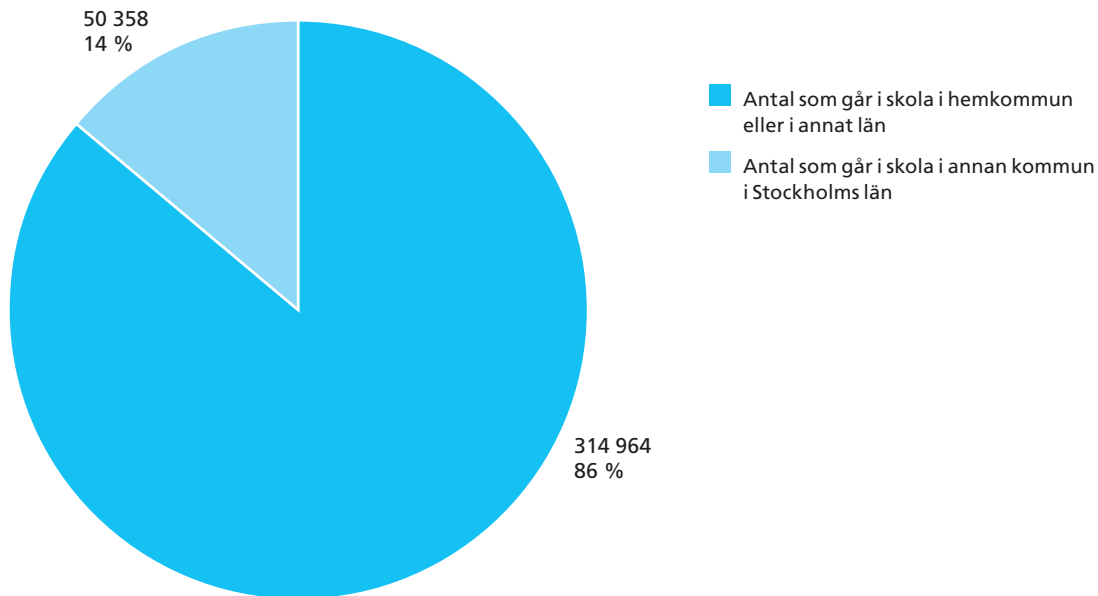
- När det gäller åldrarna 16–19 år är siffrorna hämtade från KSL gymnasieantagningen i oktober 2016. En korrigering är därefter gjord för elever vid Värmdö Gymnasium som ligger vid Gullmarsplan i Stockholms kommun. De elever som går på Värmdö Gymnasium redovisas som att de går i skola i Stockholms kommun.
- Mätningen skiljer på flöden till ordinarie grundskolor och till olika slags specialskolor/särskolor. Mätningen skiljer dock inte på kommunala skolor och fristående skolor.
- Kommunerna har tillfrågats om både ut- och inflöden av elever. Vid sammanställningen har kommunernas utflöden prioriterats. En kommuns utflöden motsvaras av andra kommuners inflöden.

Resultat

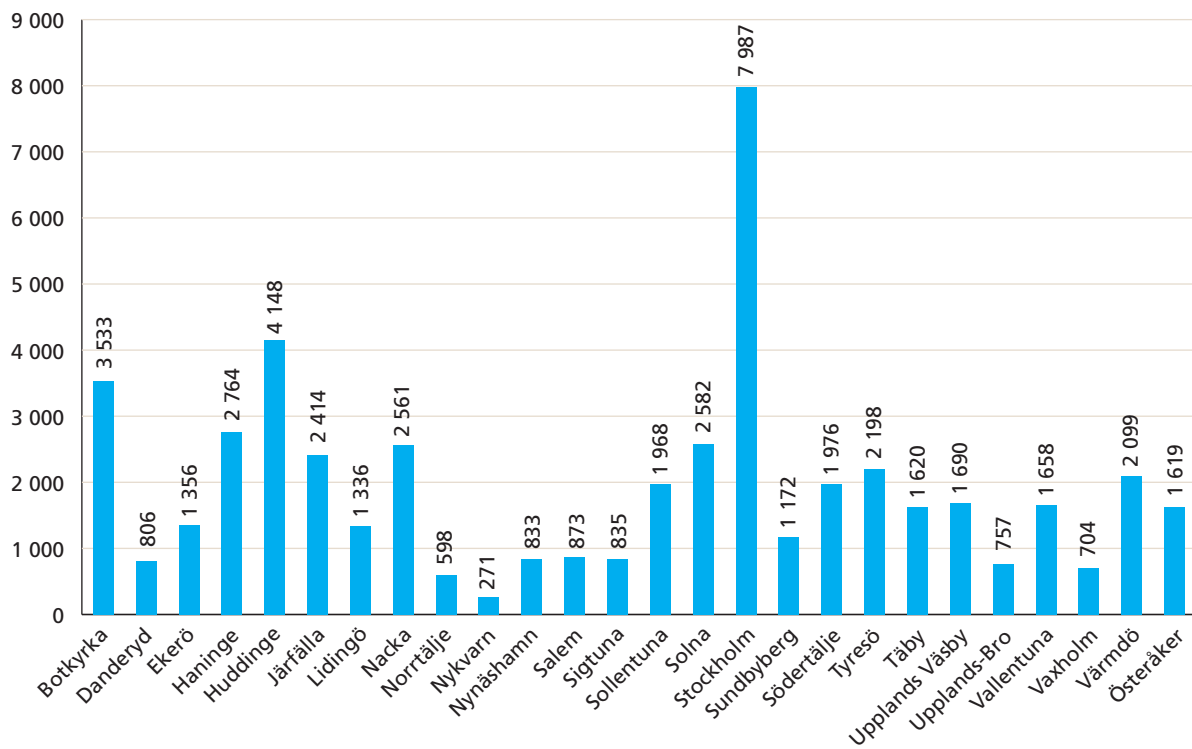
Det fanns 365 322 barn och unga i åldrarna 6–19 vid slutet av år 2016. Av dem gick då 50 358 i skola i en annan kommun i Stockholms län än där de var mantalsskrivna. Det är 13,8 % av alla barn och unga i åldern 6–19 år. Dessutom går ett antal unga i skola i andra län. Bland kommuner som har ett stort nettoinflöde av elever kan nämnas Stockholm, Sollentuna och Solna men även dessa kommuner har ett avsevärt utflöde av elever.

Antalet som flödar till skola i annan kommun ökar med åldern. I åldrarna 16–19 år finns det flera kommuner, av de som har egna gymnasieskolor, som uppvisar utflöden som är över 50 %. I hela länet kan man se följande andelsstorlek på flöden i de olika åldersgrupperna: Cirka 4 % i åldrarna 6–11 år, cirka 14 % i åldrarna 12–15 år och cirka 46 % i åldrarna 16–19 år åker till en skola i en annan kommun i länet än där de är mantalsskrivna.

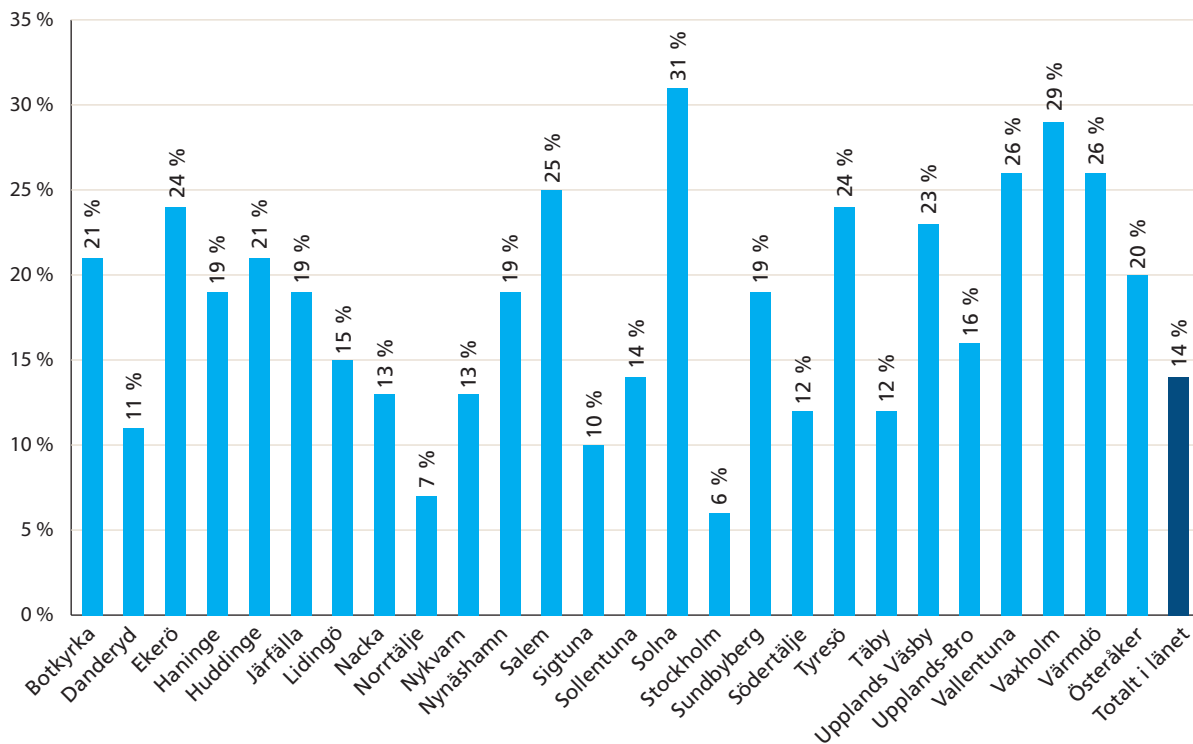
Antal och andel av alla 6-19 år som går i skola i en annan kommun i Stockholms län, utflöden

Antal 6-19 år som går i skola i en annan kommun i Stockholms län uppdelat per kommun, utflöden

Andel som procent av alla 6–19 år som går i skola i annan kommun i Stockholms län. Uppdelat per kommun, utflöden

Felkällor och begränsningar

1. Utflödena till fristående skolor visar sig i vissa fall vara svåra att ha geografisk koll på. Kommunerna vet väldigt exakt antalet elever och vilka som flödar, men man vet inte alltid säkert var friskolan som eleverna går i ligger. Detta beror på att många friskolor hör till koncerner som har skolor på ett flertal platser i länet. Detta är en felkälla på + - cirka 100 individer totalt.
2. Skolverket har också siffror på flöden, men de är något mindre detaljerade än de siffror som kommunerna rapporterat in. Som en kontrollåtgärd har flödena per kommun jämförts med Skolverkets siffror och för några kommuner skiljer det på ett par hundra individer, men i de flesta fall stämmer det på tiotalet individer när. Totalsiffran för flödena till grundskolor, åldrarna 6–15 år, skiljer sig med cirka 600 individer när kommunernas rapportering jämförs med Skolverkets flödessiffror. Denna differens beror sannolikt på att flödena hela tiden varierar.
3. Siffrorna är ögonblicksbilder. De första kommunerna rapporterade in siffror redan tidigt i oktober 2016 och de sista som har rapporterat gjorde det i slutet av maj 2017. De siffror som rapporterades in i oktober 2016 har ändrat sig till tiden för denna

rapports skrivande. Under de sju månaderna har antalet unga i de uppmätta åldrarna i länet också ökat med flera tusen.

4. Det finns mindre felkällor (ett 10-tal individer) i fördelningen mellan flöden till ordinarie grundskolor och till sär- och specialskolor av olika slag. Detta spelar dock ingen roll för beskrivningen av antalet flödande individer. Där räknas alla som flödar.
5. Antalet 6–19 år som går i skola i ett annat län har inte mätts i rapporten.

Unga som har en förälder i en annan kommun

Var kommer siffrorna från?

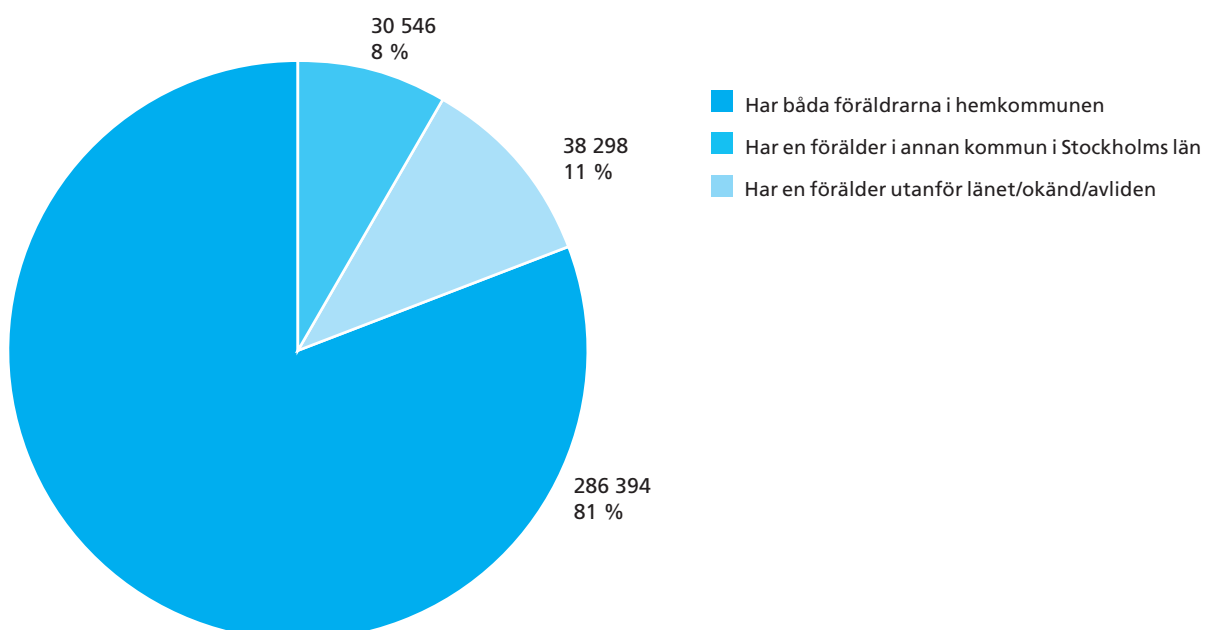
En datakörning beställdes från Statistiska Centralbyrån (SCB) uppdelad på åldrarna 6–11 år, 12–15 år och 16–19 år. Observera att i denna delmätning är siffrorna från 2015-12-31.

Det som mätts är barnets/barnens och de bägge föräldrarnas mantalsskrivning 2015-12-31. Siffrorna visar hur många barn i de berörda åldrarna som har en förälder boende i en annan kommun i Stockholms län än den kommun där barnet är mantalsskrivet samt också hur många som har en förälder boende utanför länet eller som är avliden/okänd.

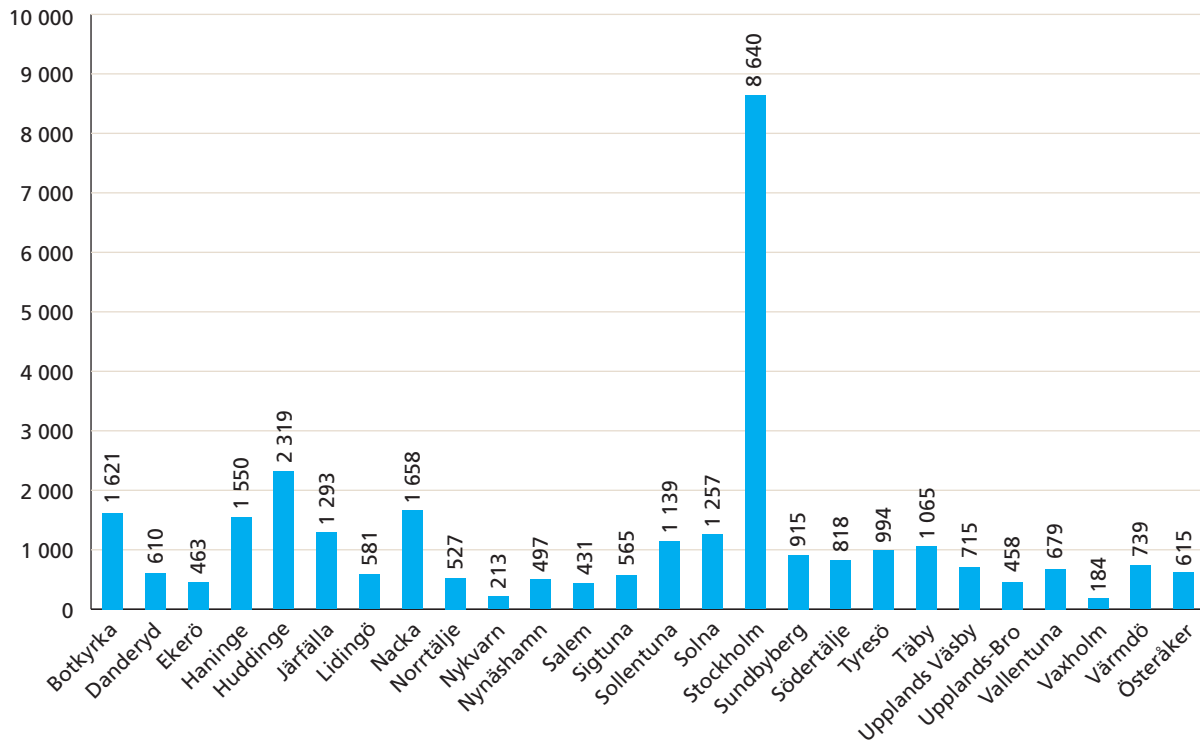
Felkällor och begränsningar

1. De som ofta vistas hos någon annan släkting/närstående än förälder: mormor, morfar, farmor, farfar eller andra familjeliknande relationer är inte mätta i denna delmätning.
2. De som har nära vänner i en annan kommun i länet och av den anledningen ofta åker över gränserna är heller inte mätta i rapporten.
3. Alla barn och unga som har en förälder boende någon annanstans än där de själva är mantalsskrivna träffar inte denna förälder regelbundet. Hur ofta de unga faktiskt träffar båda sina föräldrar och av den anledningen åker över kommungränserna är inte mätt, men en fråga har ställts till SCB som utifrån rapporten om levnadsförhållanden (2015) har gjort en uppskattning att cirka 12 % av de unga som har sina föräldrar boende på olika orter träffar sin ena biologiska förälder en gång i månaden eller mer sällan än så. Observera att detta bara är en uppskattning utifrån en rapport som omfattar hela riket. En betydande majoritet, cirka 88 %, av de barn och unga som har en förälder boende i en annan kommun i Stockholms län träffar alltså båda sina föräldrar regelbundet och har därför anledning att passera länets kommungränser frekvent. I totalsammanställningen (sidan 8) är en korrigering gjord för detta.
4. Det är tänkbart att för de barn och unga som inte träffar sin ena förälder regelbundet blir kontakten med andra närstående kanske mera frekvent. Det skulle kunna innebära att barnet pendlar oftare till andra närstående, det vill säga sådana flöden som inte mätts i denna undersökning.

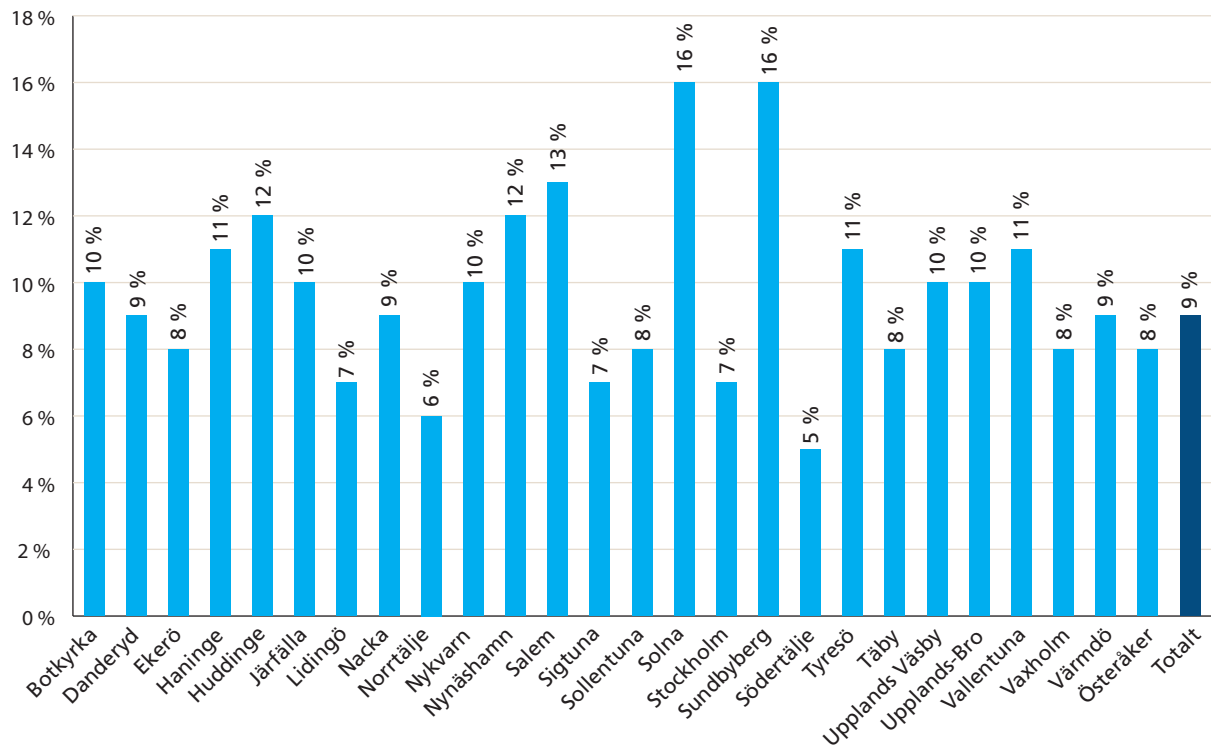
Antal och andel av alla 6–19 år som har en förälder boende i en annan kommun, 2015-12-31.

Antal per kommun 6–19 år med en förälder boende i en annan kommun i Stockholms län, 2015-12-31

Andel per kommun i procent 6–19 år med en förälder boende i en annan kommun i Stockholms län, 2015-12-31

Unga som deltar i idrottsförening i en annan kommun i Stockholms län

Var kommer siffrorna från?

Alla siffror är ur IOL (Idrott On Line) och är sammanställda av Riksidrottsförbundet. Se källhänvisningarna i slutet av rapporten.

Det som mätts i rapporten är medlemskap i idrottsföreningar under Riksidrottsförbundets (RF) paraply.

Ungefär en femtedel av alla idrottsmedlemskap är i en förening som är registrerad i en annan kommun i Stockholms län än där den aktiva är skriven. Detta sker i form av ett utbyte, en del kommuner är nettomottagare av aktiva och en del är mer sändande. Även de största mottagande kommunerna har ett stort utflöde av aktiva. Det som redovisas i denna rapport är *utflödena*.

Kommuner med stort nettomottagande av aktiva från andra kommuner är till exempel Solna (cirka 3 000 fler individer som flödar in än som flödar ut) och Stockholm (cirka 3 600 fler individer som flödar in än som flödar ut), men samtidigt är det alltså många aktiva från Stockholm och Solna som deltar i aktiviteter i andra kommuner. Från Stockholm deltar till exempel cirka 10 000 individer i de uppmätta åldrarna i aktiviteter i en annan kommun.

Felkällor och begränsningar, flöden till idrottsaktivitet i annan kommun i Stockholms län

1. Många aktiva är med i mer än en förening. Det är inte ovanligt att samma individ är med i en förening i sin hemkommun och dessutom i en annan förening i en annan kommun. Riksidrottsförbundet räknar med i genomsnitt cirka 1,4 medlemskap per individ. Det innebär att 243 405 registrerade medlemskap omfattar cirka 173 000 individer. Rapporten försöker att, så långt det är möjligt beskriva ett beräknat antal *individer* som rör sig över gränserna.
2. Det finns exempel på idrottsföreningar som i praktiken fungerar som en "hemma-förening" men som är registrerade just på andra sidan gränsen i en grannkommun. Det är inte ovanligt att föreningar registreras på någon av styrelsemedlemmarnas hemadress. Det kan alltså inträffa att styrelsemedlemmen som upplåter sin adress bor i närheten men på andra sidan en kommungräns. I rapporten har gjorts korrigeringar för de kända fallen av detta slag så att de aktiva i en sådan förening räknas som att de idrottar i sin hemkommun trots att föreningen är registrerad i grannkommunen.
3. Idrottsflödena varierar också ständigt på samma sätt som de andra flödena.

Inte mätta (det är bara de som är med i en idrottsförening under RF som ingår i mätningen):

1. De som genom sin "hemmaförening" regelbundet idrottar på en arena i en annan kommun. Detta gäller till exempel de unga från olika kommuner som nu tränar friidrott i den nya inomhusarenan i Sollentuna. Det finns många exempel på när föreningar använder sig av en arena i en annan kommun.
2. De som deltar i eller ägnar sig åt en idrotts- eller friluftsansiktivet som inte är föreningsanordnad med LOK-stöd och därför inte blir rapporterad i de system som använts för denna rapport. Det kan till exempel vara användande av spår, leder och friluftsområden, bruk av sjö och hav, besök på skid- anläggningar av olika slag eller oorganiserat bruk av andra anläggningar. Ytterligare exempel på idrottsaktiviteter som sällan är organiserade och som görs regionalt eller delregionalt är till exempel skateboard, privata idrottsakademier, parkour, egenorganiserad cykling med mera. Spontana aktiviteter utanför hemkommunen är alltså inte mätta i den här rapporten.
3. Som en kontrollåtgärd har kontakter tagits med Friskis & Svettis i regionen som samordnar lokala organisationer som aktiverar många unga. Friskis & Svettis har ingen uppgift om var de aktiva bor, men gör ändå en bedömning att man oftast tränar lokalt.

Antal 6–19 år i Stockholms län som är medlem i idrottsförening. Korrigerat för i genomsnitt 1,4 medlemskap per individ

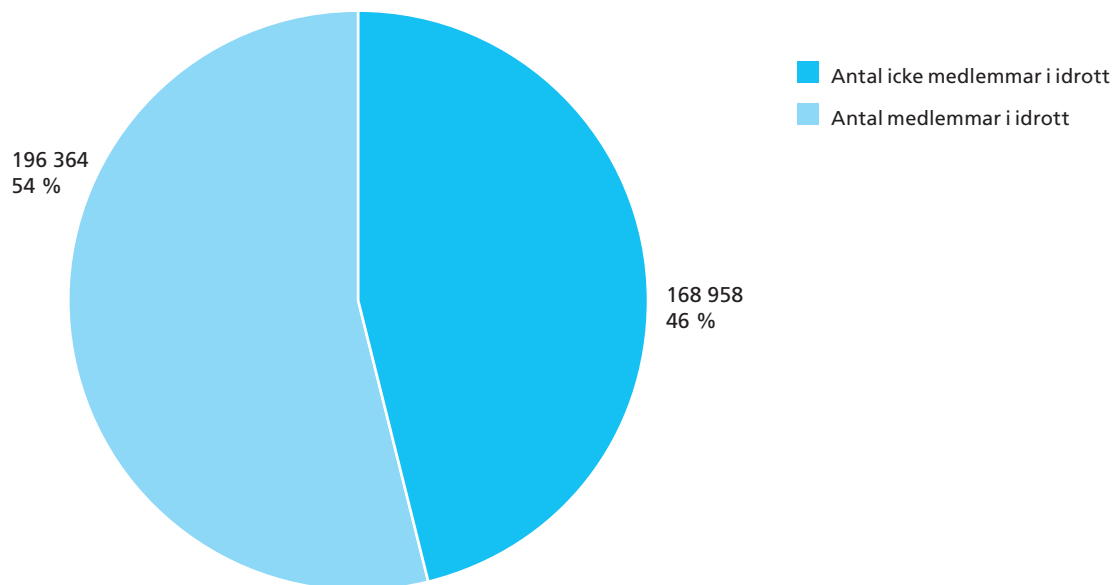
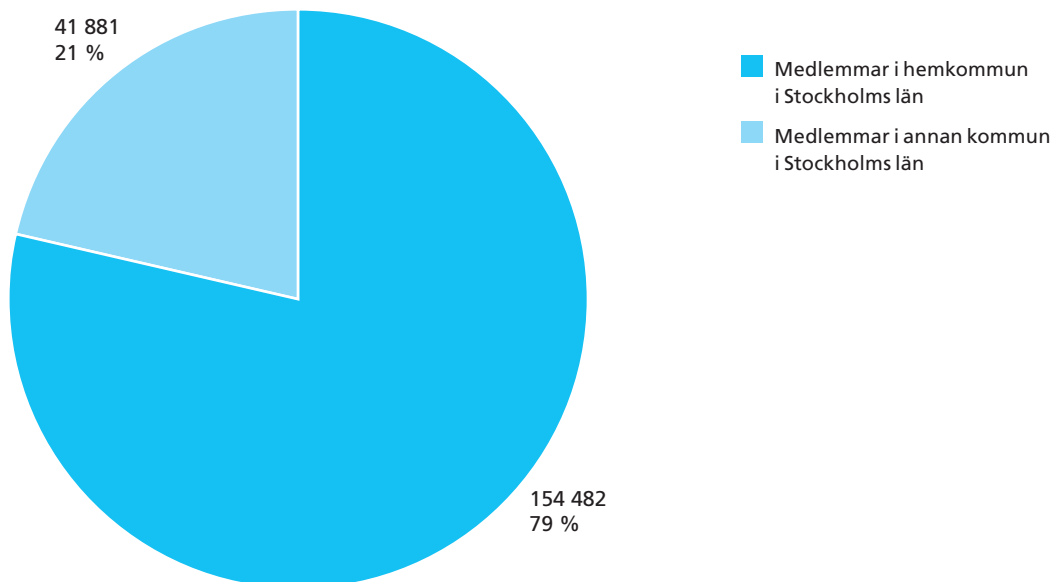
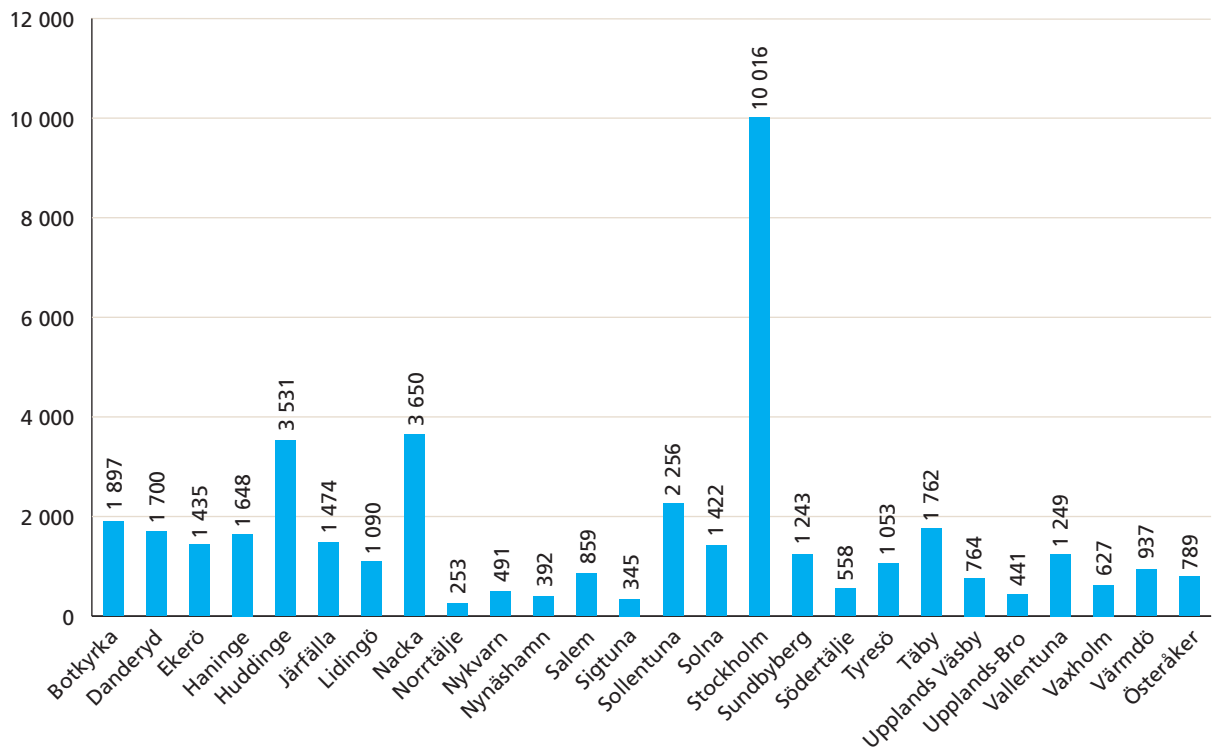

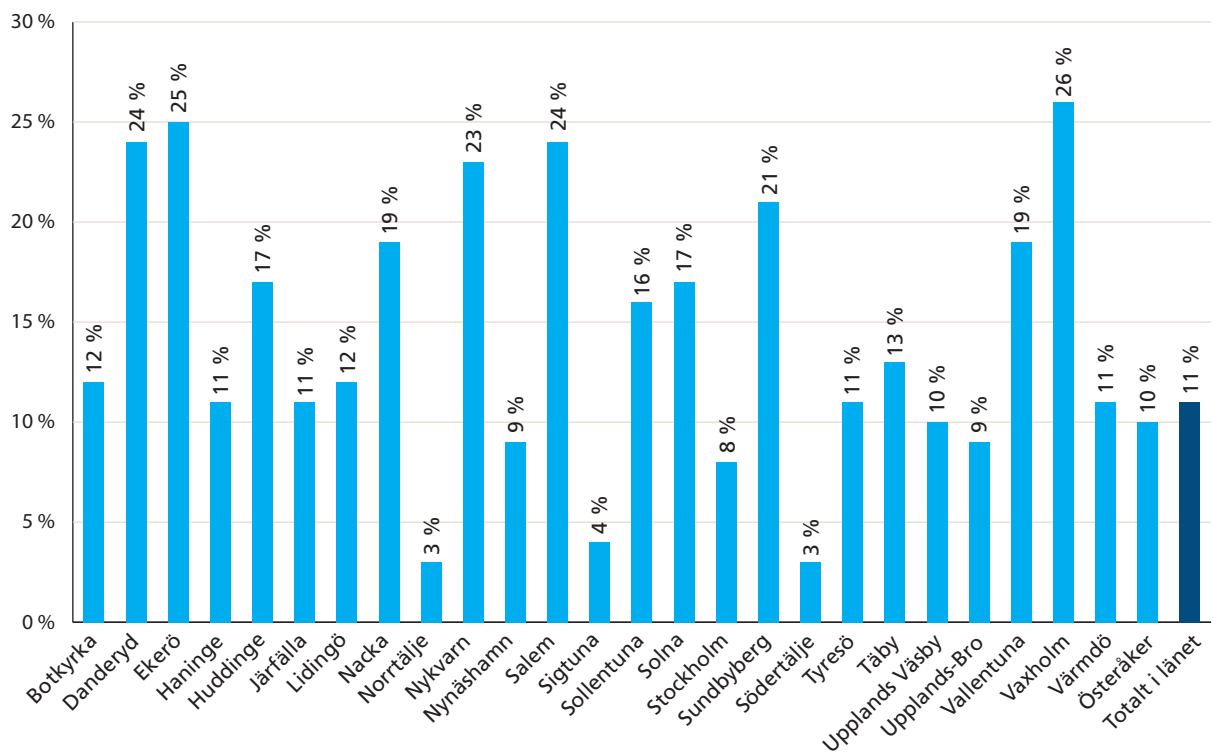
Bild av antal och andel aktiva i annan kommun respektive i hemkommun, individer

Individer 6–19 år som deltar i idrottsförening i en annan kommun i Stockholms län än där hen bor, utflöden.

Andel, i procent, som deltar i idrottsförening i en annan kommun i Stockholms län, individer. Utflöden

Unga som deltar i kommunal kulturskola i en annan kommun

Slutligen är det cirka 500 barn och unga i åldrarna 6–19 år som deltar i aktivitet i en kommunalt driven kulturskola i en annan kommun i länet än där hen bor.

Att det är förhållandevis få som åker över gränserna till denna typ av verksamhet beror sannolikt på att kommunernas regelverk ofta förhindrar eller försvårar att en elev från en annan kommun deltar i kulturskolans verksamhet. Det är till exempel vanligt att man inte alls tillåter elever från andra kommuner i undervisningen och om det tillåts är det vanligt att en kraftigt förhöjd avgift debiteras för en elev som inte bor i kommunen. Det är troligt att vissa av de barn och unga som av andra anledningar reser över kommungränserna, till exempel till skola, av familjeskäl eller som åker till annan aktivitet skulle vara betjänta av att få gå i kulturskola där de ofta vistas i sin vardag. Om inte regelverket förhindrade detta skulle sannolikt fler delta i aktiviteter i kulturskolan i en annan kommun än där de är skrivna.

Felkällor och begränsningar

Det saknas uppdaterade uppgifter om elever från eller till kulturskola i annan kommun från följande kommuner: Österåker, Norrtälje, Södertälje, Nykvarn, Ekerö, Haninge, Botkyrka och Nacka.

Som en kontrollåtgärd angående flöden till andra kulturaktiviteter har kontakter tagits med Sveriges Dansorganisation som är samordnande för lokala organisationer som aktiverar många unga. Sveriges Dansorganisation svarade att de inte har uppgifter om var de aktiva bor.

Vilka är inte mätta?

1. De som deltar i privat driven kulturskola eller motsvarande i en annan kommun i länet.
2. De som deltar i annan regelbunden kulturaktivitet på fritiden utanför sin hemkommun som inte är kulturskola. Mätningen omfattar således inte kulturföreningar, eftersom det inte finns något samlat aktivitetsregister bland sådana föreningar.
3. De som deltar i Studieförbundsdriven bildnings- och kulturverksamhet av olika slag.

Nationella mål och lagar

Kommunala verksamheter prioriterar barn och unga och deras rättigheter. Samtidigt är kultur- och fritidsverksamheterna frivilliga kommunala åtaganden som inte är lagstadgade. Istället stadgas rätten till delaktighet, kultur och fritid både i FN:s konvention om barnets rättigheter och FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Därutöver finns nationella mål som beslutats av riksdagen. Även om nationella mål enbart är vägledande för kommuner och landsting/regioner är det många som i sitt lokala arbete med att formulera handlingsplaner och annan policy för fritidsområdet utgår ifrån FN:s barnkonvention och från de nationella målen.

Men det finns vissa lagar som är kopplade till fritiden. Socialtjänstlagen 5 kap 1§ stadgar kommunernas ansvar för att ”i nära samarbete med hemmen främja en allsidig personlighetsutveckling och en gynnsam fysisk och social utveckling hos barn och unga” och vad gäller barn och unga med funktionsnedsättning anges i 5 kap §7 : ”Socialnämnden skall verka för att människor som av fysiska, psykiska eller andra skäl möter betydande svårigheter i sin livsföring får möjlighet att delta i samhällets gemenskap och att leva som andra.”

Slutord

Kommunerna och landstinget har tillsammans ett stort inflytande över och ansvar för de kultur-, fritids- och idrottsaktiviteter som alla barn och unga ska kunna ta del av. Denna rapport visar att Stockholms län har en befolkning som, även i de yngre åldrarna, rör sig mycket över kommungränserna. Vi har en befolkning som till stora delar lever sitt liv regionalt

i ett storstadsområde snarare än lokalt. Med denna kunskap som grund finns det skäl att ta fram modeller för och föreslå nya anpassade sätt att arbeta så att fler kan delta i fritidsaktiviteter där de vill och där det passar dem.

Torbjörn Neiman 2017-09-28

Tack till alla som hjälpt mig med att få fram siffror!

Särskilt tack

Ett särskilt tack till Christer Blomkvist och Ulf Hansson i Stockholms stad för bra stöttning om metoder och frågeställningar i starten av projektet, till Ulrika Pudas vid gymnasieantagningen på KSL för all hjälp med statistiskt material och till Peter

Eriksson på Riksidrottsförbundet för det material som sammanstälts där.

Slutligen ett tack till Pernilla Järverot, Tomas Andersson, Anders Mebius, Magnus Åkesson och Eva Bergquist för hjälp med kritisk granskning vid slutsammanställningen av rapporten.

Källhänvisningar

Uppgifter om flöden av unga till grundskolor i andra kommuner, kontakter per kommun:

Botkyrka kommun	Pernilla Hellman
Ekerö kommun	Elisabet Lunde och Anna-Maria Svensson
Haninge kommun	Patrik Lönn och Tina Vallström Bernhav
Huddinge kommun	Kerstin Gelfgren
Järfälla kommun	Minna Avrin
Lidingö stad	Christel Henricson
Nacka kommun	Magnus Blomberg
Norrtälje kommun	Cecilia Möller och Ingrid Letsjö
Nynäshamn kommun	Agneta Ström-Granlund
Salem kommun	Torbjörn Bergsdal
Sigtuna kommun	Lisa Lindkvist
Sollentuna kommun	Jonas Bergwall
Solna stad	Britt-Marie Jonasson
Stockholm stad	Christer Blomkvist och Ulf Hansson
Sundbyberg stad	Lotta Zetterman
Södertälje kommun	Ergust Benkt
Tyresö kommun	Irene Hededal
Täby kommun	Johanna Norberg
Upplands Väsby kommun	Annika Hamrin och Camilla Blomberg
Upplands-Bro kommun	Jesper Sjögren
Vallentuna kommun	Elisabet Wass
Vaxholm kommun	Elin Semb
Värmdö kommun	Elisabet Andersson
Österåker kommun	Ann Thönners

Uppgifter har också kontrollerats mot Skolverkets databas SiRis

Uppgifter om flöden av unga till gymnasieskolor:

Uppgifterna är hämtade ur gymnasieantagningen på Kommunförbundet Stockholms Län (KSL) och är framtagna av Ulrika Pudas.

Uppgifter om unga som har en förälder boende i en annan kommun:

Pernilla Brynefelt på Statistiska Centralbyrån (SCB) gjorde körningen som redovisas i rapporten.

För uppgifterna om levnadsförhållanden har Göran Nordström på SCB tillfrågats.

Uppgifter om unga som åker till idrottsaktivitet i annan kommun:

Uppgifterna är hämtade ur Idrott On Line (IOL) och är framtagna, bearbetade och sammanställda av Peter Eriksson på Riksidrottsförbundet på uppdrag av Cinnika Beiming, distriktsidrottschef på Stockholmsidrotten.

Uppgifter om unga som åker till aktivitet i kommunal kulturskola i en annan kommun i länet:

Botkyrka kommun	Uno Karlsson
Danderyds kommun	Sie Elming
Haninge kommun	Anders Jalkeus
Huddinge kommun	David Marszalek
Järfälla kommun	Ann Blomqvist
Lidingö stad	Lena Söderström
Nynäshamns kommun	Kroum Zachariev
Salems kommun	Pernilla Söderblom
Sigtuna kommun	Eva Sjögren van Berkel
Sollentuna kommun	Thomas Näslund
Solna stad	Inger Carlonberg
Stockholms stad	Marion Hauge-Lindberg
Sundbybergs stad	Per Fjällström
Tyresö kommun	Christina Holm
Täby kommun	Lisbet Säll
Upplands Väsby kommun	Helena Skog Waldner
Upplands Bro kommun	Åsa Källström
Vallentuna kommun	Jerker Axelsson
Vaxholms kommun	Petri Goman
Värmdö kommun	Ella-Kari Norberg

Andra referenser för rapporten

Ungas livsstil i låg- och högstatusområden: Ung livsstil 2014

Lola Svensson vid kansliet på Sveriges Dansorganisation.

Ann-Catrine Norberg på Friskis & Svettis Stockholmsdistrikt.

SL:s hemsida för uppgifter om kostnader för SL-fritidskort.

